

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 489/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditřa a Miroslava Duriřa v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Ivan Pádej, advokát – AK s. r. o., Krížna 2, Považská Bystrica, IČO 36 863 041, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ivan Pádej, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 2 K 1/2012 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 2 K 1/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konkurznom konaní bez zbytočných prieťahov a jeho opatreniami a usmerneniami prikázať správcovi konkurznej podstaty ukončiť speňažovanie majetku spísaného do konkurznej podstaty, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 3 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Okresný súd uznesením č. k. 2 K 1/2012-125 zo 14. augusta 2012, právoplatným 7. septembra 2012, vyhlásil konkurz na majetok sťažovateľa (dlžníka). Za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený Mgr. Michal Miho, Mariánske námestie 20, Žilina (ďalej len „správca konkurznej podstaty“).

Stav priet'ahov v konkurznom konaní v nadväznosti na právnu neistotu a ekonomický postih správcom konkurznej podstaty trvajúci viac ako štyri roky má v konečnom dôsledku negatívny vplyv na jeho súčasný a budúci zdravotný stav aj vzhľadom na jeho terajší vek. Zároveň uvádza, že ako úpadca nemôže ani po viac ako ôsmich rokoch vykonať v súlade s § 166 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov oddĺženie.

6. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v zásadnom odôvodnil sťažovateľ tým, že mu bola „spôsobená neprimeranou dĺžkou konkurzného konania majetková ujma na výške zrážok (od roku 2017 až doteraz) z výplaty starobného dôchodku. Ďalej nemajetková ujma v tom, že po viac ako ôsmich rokoch je tu stále právna neistota sťažovateľa nakoľko nečinnosťou a priet'ahmi v konkurznom konaní, ktoré vinou súdu prebieha viac ako osem rokov, nie je zrejmé, že toto konkurzné konanie bude v primeranom čase ukončené.“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom ústavnej sťažnosti je v petite navrhované konštatovanie porušenia základného práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konkurznom konaní, avšak argumentácia sťažovateľa v rámci obsahu ústavnej sťažnosti smerovala ku konštatovaniu porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a to postupom okresného súdu v napadnutom konkurznom konaní, ktorý považuje za priet'ahový, a preto ho ústavný súd podrobil svojmu prieskumu v rámci predbežného pojednania ústavnej sťažnosti.

8. V nadväznosti na túto skutočnosť ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa jej práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98). Priet'ahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojich rozhodnutiach (rozsudok ESLP vo veci H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, rozsudok ESLP vo veci

Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a rozsudok ESĽP vo veci Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez prietáhov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

10. Podľa stabilizovanej judikatúry sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, skúma s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä z pohľadu troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04). Teda záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná, možno formulovať vždy s ohľadom na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa [Comingersoll S.A. (Veľká komora), Sürmeli proti Nemecku (Veľká komora), Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, rovnako tak aj I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07].

11. Z uvedených východísk vychádzal ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v rámci označených práv a na tento účel si vyžiadal súdny spis.

12. Ústavný súd už konštatoval (napr. I. ÚS 70/98, III. ÚS 199/02), že ústava nevyníma z povinnosti všeobecných súdov konať bez zbytočných prietáhov žiadne konanie, v ktorom sa poskytuje súdna ochrana právam fyzických osôb alebo právnických osôb. Konkurzné konanie je osobitným druhom súdneho konania. Vzhľadom na jeho predmet, špecifickú skutkovú a právnu povahu ho možno považovať za konanie zložité, s čím napokon súhlasí aj sťažovateľ. Ústavný súd tiež považuje za potrebné uviesť, že konkurzné konanie nie je možné považovať za štandardné súdne konanie, a to z hľadiska odlišného plynutia zákonných lehôt, počtu subjektov uplatňujúcich svoje pohľadávky, postupu pri speňažovaní majetku úpadcu a uplatňovaní pohľadávok úpadcu. Mnohokrát priebeh konkurzného konania vyvoláva vznik ďalších súdnych konaní, čo má vplyv na samotnú dĺžku trvania konkurzného konania. Konkurzné konanie je z pohľadu právnej úpravy časovo a fakticky náročný proces, ktorého účelom je uspokojenie pohľadávok veriteľov z majetku dlžníka, úpadcu, ktorý podlieha konkurzu, alebo aj z majetku iných osôb, ak ich majetok podľa právnej úpravy podlieha konkurzu, a preto pri posudzovaní vzniku prietáhov v konkurznom konaní je potrebné prihliadať na už uvedené odlišnosti konkurzného konania oproti štandardnému občianskoprávnemu konaniu (m. m. I. ÚS 428/2013).

13. Miera a povaha zodpovednosti všeobecného (konkurzného) súdu za postup správcu konkurznej podstaty v konkurznom konaní je daná rozsahom jeho oprávnení, ktoré mu zákon vo vzťahu k tomuto subjektu konkurzného konania priznáva. V súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu možno hovoriť o prietahoch v konkurznom konaní vtedy, ak súd vôbec nevyužije vo vzťahu

k správcovi konkurznej podstaty tie prostriedky, ktorých účelom je zabezpečenie účinnej a rýchlej ochrany práv účastníkov konkurzného konania, prípadne ak k ich použitiu siahne až vtedy, keď je ich účinok na dosiahnutie tohto účelu minimalizovaný alebo vylúčený (m. m. I. ÚS 57/97, III. ÚS 199/02).

14. Úlohou ústavného súdu nie je určovať namiesto konkurzného súdu optimálny postup v danej veci, ale posúdiť, či ním prijaté opatrenia a zvolený postup sú vzhľadom na okolnosti daného prípadu akceptovateľné z pohľadu ústavou garantovaného práva na konanie bez zbytočných prietáhov, teda či postup konkurzného súdu nebol v tomto smere zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 99/02).

15. Vo veci, v ktorej sa o ústavnú ochranu uchádza sťažovateľ, je potrebné najskôr poukázať na skutkovú zložitost' napadnutého konania. Speňaženie majetku konkurznej podstaty charakterizuje početnosť úkonov okresného súdu, ako aj správcu v súvislosti so speňažovaním podstaty. Napadnuté konanie výrazne spomalili viaceré súdne spory súvisiace s predmetným konkurzným konaním. Bez ich právoplatného ukončenia vo všeobecnosti nie je možné uskutočniť speňaženie majetku a ukončiť konkurz. Ako ústavný súd zistil, správca konkurznej podstaty podal na ústavnom súde ústavnú sťažnosť na prietahy v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 38 Cbi 7/2013 o určenie neúčinnosti právneho úkonu úpadcu (sťažovateľa). Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 183/2020-24 zo 4. augusta 2020 konštatoval porušenie základného práva správcu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v predmetnom konaní (súvisiacom s napadnutým konkurzným konaním). Za obdobie, o ktoré sa predĺžilo konkurzné konanie v dôsledku paralelného vedenia týchto súdnych sporov, nemôže niesť okresný súd zodpovednosť, keďže na ich priebeh nemal žiaden dosah. Ústavný súd zistil, že okresný súd v rámci svojej dohľadovej činnosti vykonával mnohé procesné úkony a využíval všetky jemu dostupné prostriedky nápravy.

16. Ústavný súd si je vedomý, že dĺžka napadnutého konkurzného konania sa javí byť neprimerane dlhá. Doterajšia celková dĺžka napadnutého konania však nie je dôsledkom nedostatočného výkonu dohľadu okresného súdu nad činnosťou správcu konkurznej podstaty či nedostatočného prijímania adekvátnych opatrení, ako to tvrdí sťažovateľ, ale najmä dôsledkom prirodzeného procesu, ktorým konkurzné konanie prechádza na účel usporiadania majetkových pomerov úpadcu (čo si vzhľadom na paralelne vznikajúce súdne spory vyžaduje dlhší čas než v iných súdnych konaniach), a to všetko s cieľom dosiahnuť uspokojenie čo najväčšieho počtu veriteľov, ku ktorému postup okresného súdu smeruje.

17. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že konanie bez zbytočných prietáhov nemožno presne časovo ohraničiť (II. ÚS 26/95) a že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01).

18. V prípade, keď ústavný súd zistil, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhovel (I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 17/01, I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01).

19. Po zhodnotení už uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že nezistil v napadnutom konkurznom konaní zavinené priet'ahy spôsobené okresným súdom, a preto ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

20. Keďže ústavná s'ťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch s'ťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. októbra 2021

Libor Duľa
predseda senátu